

Присвячуються 300 річчю
від дня народження Г.С. Сковороди

5th International conference of young sciences

KHARKIV FORUM OF NATURAL SCIENCES

П'ята міжнародна конференція молодих учених

ХАРКІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ФОРУМ

19-20 травня 2022 р.

Харків 2022

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Факультет природничої, спеціальної і здоров'язбережувальної освіти
Поморська академія у Слупську «Інститут біології і наук про землю»
Вроцлавський університет, Польща
Грайфсвальський університет (м. Грайсфальд, Німеччина),
Факультет державної політики, Сілезький університет в Опаві (Чехія)
Національний природний парк «Гомільшанські ліси»,
ГО «Українське ентомологічне товариство»**

До 300-річчя з дня народження Г. С. Сковороди

**П'ЯТА МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ
ХАРКІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ФОРУМ
19-20 травня 2022 р.**

(електронне видання)

Затверджено редакційно-
видавничою радою Харківського
національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
протокол № 4 від 18.05.2022 р.

Харків – 2022

УДК 502|37.091.3:613

Редакційна колегія: Бойчук Ю. Д., д. пед. н., професор, член-кореспондент НАНПУ України; Іонов І. А., д. с.-госп. н., професор, член-кореспондент НААН України; Леонтьєв Д. В., д. б. н., професор; Чаплигіна А. Б., д.б.н., професорка; Перетяга Л. Є., д.пед.н. професорка; Комісова Т. Є., к.б.н., доцент, професорка кафедри анатомії і фізіології людини імені проф., д.м.н. Я. Р. Синельнікова; Твердохліб О. В., к.б.н., доцент; Сидоренко О. В., к.т.н., доцент; Галій А. І., к.б.н., доцент., Кратенко Р. І. к.б.н., доцент.

П'ята міжнародна конференція молодих учених: Харківський природничий форум (19-20 травня 2022 р., м. Харків): збірник тез. – Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. – 277 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 5 від 18 травня 2022 р.

У збірці представлено матеріали науково-практичної конференції метою якої було об'єднання молодих науковців з країн Центральної та Східної Європи для обміну досвідом та натхненням, проведення плідних дискусій та налагодження сталого співробітництва у галузі природничих наук та освіти. Представлені роботи висвітлюють сучасний стан та перспективи розвитку природничої науки і освіти та присвячені актуальним проблемам сучасної біології, хімії, педагогіки, спеціальної психології та педагогіки здоров'язбереження.

©Харківський національний
педагогічний університет імені
Г. С. Сковороди

СЕКЦІЯ «ЗООЛОГІЯ».....	161
Белявцев М. П. ХИЖІ ДЕНДРОБІОНТНІ COLEOPTERA СВІЖОЇ ДІБРОВИ НПП «ГОМІЛЬШАНСЬКІ ЛІСИ»	161
Гуров А.Ф. НОВІ ЗНАХІДКИ ПЕРЕБУВАННЯ БОРСУКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО НА ТЕРИТОРІЇ НОВОВОДОЛАЗЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	163
Дементєєва Я.Ю., Мамедова Ю. П., Сороковенко Р. Р., Кришталь А.І. ЗНАЧЕННЯ ТЕХНОГЕННИХ ЛАНДШАФТІВ ДЛЯ ХИЖИХ ПТАХІВ	164
Ковальова Д. А, Маркіна Т. Ю. ВПЛИВ ТЕМПЕРАТУРИ НА ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ <i>HERMETIA ILLUCENS</i> L.....	167
Курко О. О., Бачинська Я. О ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ МАСЛИННОГО ЛУБОЇДА (<i>HELESINUS TORANIO</i>) НА ТЕРИТОРІЇ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	169
Курячий К.В., Сидоренко О.А. ЩОДО ВИДОВОГО СКЛАДУ ТА КОЛИВАНЬ ЗУСТРІЧАЄМОСТІ ІМАГО ПРЕДСТАВНИКІВ ДЕЯКИХ РОДИН ЛУСКОКРИЛИХ (LEPIDOPTERA) НА ТЕРИТОРІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКУ «КРАМАТОРСЬКИЙ» У 2021 РОЦІ.....	171
Літвін Л. М., Дементєєва Я.Ю. ШТУЧНІ ГНІЗДІВЛІ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ БІОРЕКУЛЬТИВАЦІЇ НА ДЕРГАЧІВСЬКОМУ ПОЛІГОНІ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ	174
Лобунець А. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОРІД ТА ГІБРИДІВ ШОВКОВИЧНОГО ШОВКОПРЯДА УКРАЇНСЬКОЇ ТА КИТАЙСЬКОЇ СЕЛЕКЦІЇ.....	176
Мамедова Ю.П., Чаплигіна А.Б. РІДКІСНІ ТА ЗАЛІТНІ ВИДИ ПТАХІВ НА ОЧИСНИХ СПОРУДАХ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ (2019 – 2021pp.)	177
Мірошнікова О. С. ПІДГОДІВЛЯ ТА БІОТЕХНІЧНІ ЗАХОДИ РОЗВЕДЕННЯ КАБАНА ДИКОГО У ДП «ТОВАРИСТВО ШАНУВАЛЬНИКІВ ПРИРОДИ КОЗЕЛЕЦЬКОГО РАЙОНУ»	179
Мельніков Р.О., Музика Д.В., СТАН ВИВЧЕНОСТІ ПТАХІВ РОДУ <i>TURDUS</i> , ЇХ РІЛЬ ЯК ПРИРОДНОГО РЕЗЕРВУАРУ ПАТОГЕНІВ В АНТРОПОГЕННИХ УМОВАХ	180
Погребняк О. І. РЕЗУЛЬТАТИ ОБСТЕЖЕННЯ МІЛКОВОДНИХ ДІЛЯНОК РІКИ СІВЕРСЬКИЙ ДОНЕЦЬ ТА ЇЇ ПРИТОКІВ В ЗИМОВИЙ ПЕРІОД.....	183
Пономарьова Б., Харченко Л.П. КОРЕЛЯТИВНА ЗАЛЕЖНІСТЬ БУДОВИ ДЗЬОБА ПТАХІВ ВІД ТРОФІЧНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ТА КОРМОДОБУВНОГО СТЕРЕОТИПУ	184
Поповічук А.В., Мухіна О.Ю. ФАУНІСТИЧНИЙ КОМПЛЕКС ШКІДЛИВИХ КОМАХ ТА КЛІЩІВ ЯБЛУНЕВИХ САДІВ ОКОЛИЦЬ СЕЛИЩА КРАСНОКУТСЬК БОГОДУХІВСЬКОГО РАЙОНУ	185
Прокоп'як М.З., Голіней Г.М. МАТЕРІАЛИ ЩОДО ПОШИРЕННЯ ЖУКА-ОЛЕНЯ <i>LUCANUS CERVUS CERVUS</i> L. В ОБЛАСТЯХ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ.....	188

2. Перелік видів тварин, що заносяться до Червоної книги України (тваринний світ) затверджено Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України 19 січня 2021 року № 29.
3. Перелік видів тварин, що підлягають особливій охороні на території Донецької області затверджено Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України 11.09.2017 № 333.

Літвін Л. М., Дементєєва Я.Ю.
ШТУЧНІ ГНІЗДІВЛІ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ БІОРЕКУЛЬТИВАЦІЇ НА
ДЕРГАЧІВСЬКОМУ ПОЛІГОНІ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ
ВІДХОДІВ

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

Чисельність населення на Землі збільшилась майже до 8 млрд., в основному за рахунок зростання мешканців міста, що призводить до підвищення накопичення побутових та харчових відходів, які складують на полігонах. За даними ЮНЕП в урбоценозах світу щодня на кожну людину утворюється до 2 кг побутових відходів, у середньому їх кількість у розвинених країнах з кожним десятиліттям збільшується на 25% [10]. З часом полігони твердих побутових відходів (далі ТПВ) перетворюються на своєрідні «біотопи», які потребують організаційної роботи для відновлення родючості ґрунтів і рослинного покриву – біологічної рекультивації [12]. Біорекультивация передбачає комплекс агротехнічних і фіто-меліоративних заходів, що спрямовані на поліпшення агрофізичних, агрохімічних, біохімічних та інших властивостей ґрунту. З огляду на масштабне забруднення довкілля при створенні полігонів ТПВ, важливим питанням при відновленні біогеоценозів є формування фауни, яка регулює консортивні зв'язки між організмами. Неабияку роль у цьому процесі мають консументи різних порядків, до яких, зокрема, належать комахоїдні птахи, яких можна залучати до процесів відновлення, шляхом розвішування штучних гніздівель.

Дослідження орнітофауни полігонів твердих побутових відходів харківського регіону розпочала аспірантка кафедри зоології ХНПУ імені Г.С.Сковороди Я.Ю.Дементєєва разом із студентами природничого факультету під керівництвом проф. А.Б. Чаплигіної у 2019 році. Дотепер вивчені питання щодо формування орнітокомплексу полігонів у різні пори року [4, 6], проаналізовано домінуючі види на даній території [5]. Вивчено вміст важких металів в організмі ґрунтових членистоногих [2-3] та в пір'ї птахів [9], а також акумуляцію важких металів рослинністю на полігонах ТПВ міста Харкова [1].

Відомо, що птахи переносять поліутанти з полігонів у місто та в інші райони [7-8, 11]. Актуальним дотепер є дослідження ролі комахоїдних, зокрема, дуплогнізних птахів, їх фенології розмноження, живлення в умовах забрудненого довкілля. Плануємо проаналізувати відмінності гніздування птахів в умовах полігону та природо-заповідних ділянках північного-сходу України.

Список використаних джерел

1. Дементєєва Я. Ю., Андрусенко Л. Ю. Акумуляція важких металів рослинністю полігонів твердих побутових відходів міста Харкова. Четверта міжнародна конференція молодих учених: Харківський природничий форум (16-17 квітня 2021 р., м. Харків) / за заг. ред. доктора біологічних наук Т.Ю. Маркіної, доктора біологічних наук А.Б. Чаплигіної. – Харків : ХНПУ, 2021. – С. 98-99.
2. Дементєєва Я. Ю., Андрусенко Л. Ю. Вміст важких металів в організмі ґрунтових членистоногих на полігонах ТПВ міста Харкова Четверта міжнародна конференція молодих учених: Харківський природничий форум (16-17 квітня 2021 р., м. Харків) /

- за заг. ред. доктора біологічних наук Т.Ю. Маркіної, доктора біологічних наук А.Б. Чаплигіної. – Харків : ХНПУ, 2021. – С. 97-98.
3. Дементєєва Я. Ю., Андрусенко Л. Ю., Мухіна О. Ю., Чепурна Н. П. Вміст важких металів в організмах герпетобіонтних членистоногих тварин на території полігонів твердих побутових відходів міста Харкова. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна серія «Екологія», 2021, вип. 24. С. 117-125.
 4. Дементєєва Я. Ю., Асєєва С. В. Значення полігонів твердих побутових відходів для птахів у зимовий період XII Міжнародна Інтернет-конференція Соціальні та екологічні технології: актуальні проблеми теорії і практики. – Мелітополь 21-23 січня, 2020 р. – С. 125 – 126.
 5. Дементєєва Я. Ю., Асєєва С. В. Родина Воронові, як домінуючий вид на полігонах ТПВ Харківський природничий форум : III Міжнар. конф. мол. учен., Харків, 15-16 трав. 2020 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди; [за заг. ред. Т. Ю. Маркіної, Д. В. Леонтьєва]. – Харків : ХНПУ, 2020. – С. 92-95.
 6. Дементєєва Я.Ю. Орнітофауна полігонів твердих побутових відходів міста Харкова. – Вісник Черкаського університету, 2021. – № 1. – С. 26-36.
 7. Константинов В.М., Хохлов А.Н. Птицы на городских свалках. – Природа, №6, 1991. – С. 32.
 8. Костин С.Ю. Фауна, распределение и численность птиц на полигонах твердых бытовых отходов в Крыму. Праці Укр. орнітологічного товариства. – Київ, 1996. – Т. 1. – С. 94-112.
 9. Кришталь А.І., Пономарьова Ю.С., Дементєєва Я.Ю. До питання накопичення важких металів у пир'ях птахів, які перебувають на полігоні твердих побутових відходів: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., Харків, 2-3 листопада 2021р. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2021. – 50-51 с.
 10. Обзор состояния окружающей среды [Електронний ресурс] – URL: <https://www.unep.org/ru/temy/obzor-sostoyaniya-okruzhayuschey-sredy>
 11. Хохлов А.Н., Ильях М.П., Караваев А.А., Исмаилов Х.Н., Хохлов Н.А. Осеннее население птиц на свалках городов Северного Кавказа. Проблемы развития биологии и экологии на Северном Кавказе: материалы научной конф. – Ставрополь, 2006. – С. 242-243.
 12. Як перевтілюються сміттєзвалища після рекультивації? [Електронний ресурс] – URL: https://zaxid.net/yak_perevtilyuyutsya_smittyezvalishha_pislya_rekultivatsiyi_n1519295